

Ruben Willaert
restauratie & archeologie
decoratie

Winkelstraat

Zwevegem, West-Vlaanderen

2023C424

ARCHEOLOGIENOTA

VERSLAG VAN RESULTATEN

BUREAUONDERZOEK

RUBEN WILLAERT NV

8200 SINT-MICHIELS-BRUGGE

TEN BRIELE 14 | BUS 15

AUTEUR:

Aaron Willaert

© Ruben Willaert NV, Sint-Michiels-Brugge, 2023

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Ruben Willaert NV. Ruben Willaert NV aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

INHOUDSTAFEL

INHOUDSTAFEL	1
INLEIDING	2
1. BUREAUONDERZOEK [BO]	3
1.1 BESCHRIJVEND GEDEELTE	3
1.1.1 Administratieve gegevens	3
1.1.2 De onderzoeksopdracht	5
1.1.3 Het projectgebied	6
1.2 ASSESSMENT	10
1.2.1 Landschappelijk kader	10
1.2.2 Historisch kader	16
1.2.3 Archeologisch kader	23
1.3 SYNTHESE FASE BUREAUONDERZOEK	28
BIBLIOGRAFIE	i
BIJLAGE	ii

INLEIDING

De initiatiefnemer plant de bouw van een vervangingsbouwproject in verschillende fasen te Zwevegem. De totale oppervlakte van het projectgebied bedraagt ca. 7571 m², de gecombineerde oppervlakte van de geplande bodemingrepen bedraagt ca. 7571 m².

Vergunningplicht is van toepassing op de geplande bodemingrepen. Ze vallen niet geheel binnen het gabarit van lijninfrastructuur. De als plangebied gemarkeerde oppervlakte overschrijdt drempelwaarden opgenomen in het Onroerendergoeddecreet (reële opp. > 3000 m² en opp. ingreep >1000 m²). Het projectgebied bevindt zich niet in een vastgestelde, erkende archeologische zone, noch in een landschappelijke zone waar geen archeologie meer te verwachten valt. Hierdoor moet een archeologienota worden opgesteld.¹

RUBEN WILLAERT NV is aangesteld om deze archeologienota in de eerste plaats door middel van een bureaustudie op te maken met het oog op een advies naar uitgesteld vooronderzoek, werfbegeleiding, of vrijgave van het terrein.

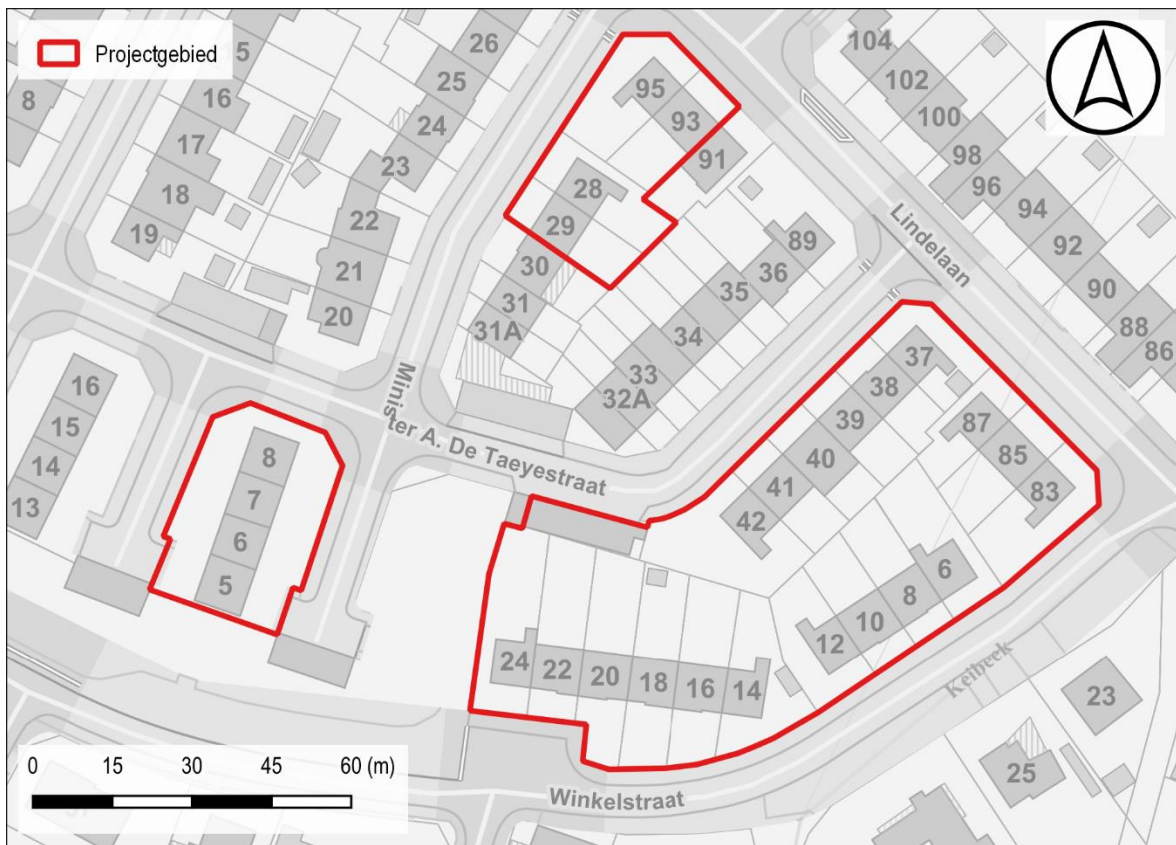
¹ Beslissingsboom in bijlage

1. BUREAUONDERZOEK [BO]

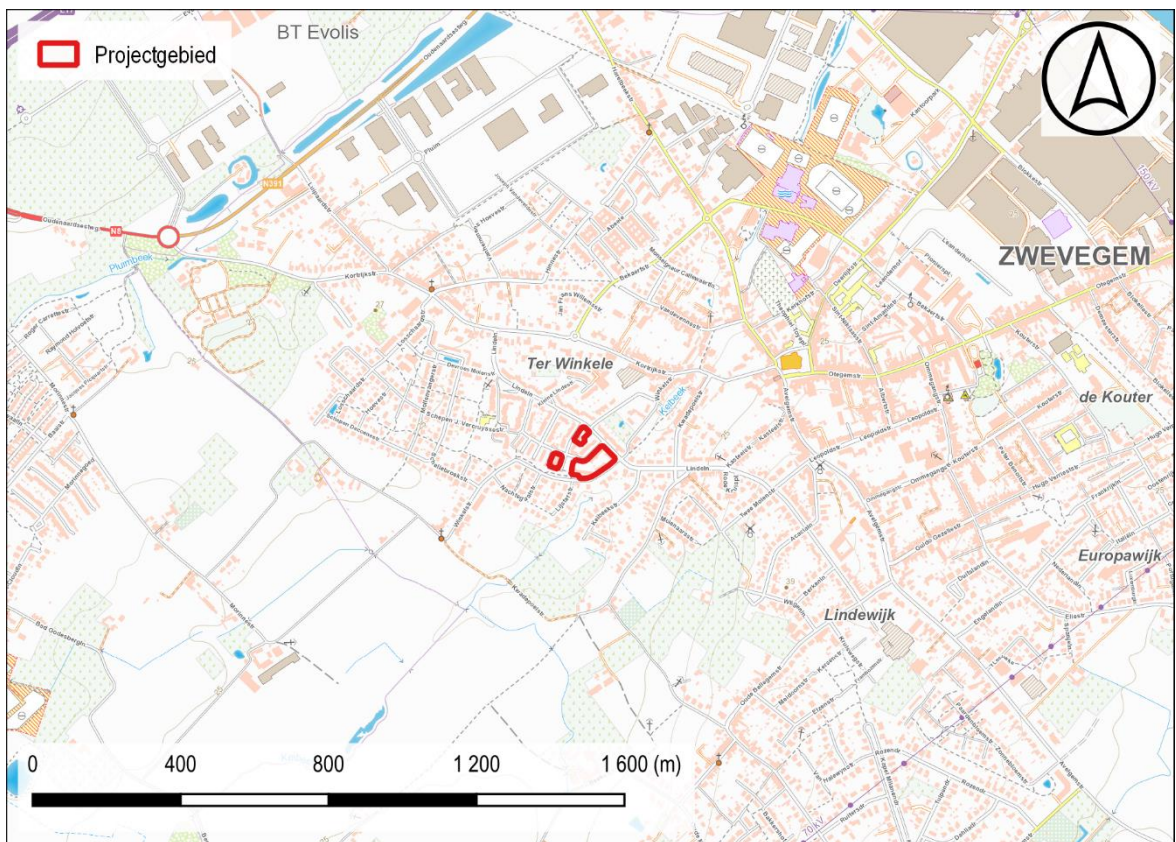
1.1 BESCHRIJVEND GEDEELTE

1.1.1 Administratieve gegevens

PROJECTCODE	2023C424	
ERKENNINGSNUMMER	OE/ERK/ARCHEOLOOG/2015/0069	
<i>BOUNDING GEOMETRY</i>	X ₁ : 76348	Y ₁ : 167142
	X ₂ : 76569	Y ₂ : 167300
KADASTER (Zwevegem)	Afdeling 1	Sectie D
	Nr's.: 107w5, 107v5, 107x5, 107y5, 105z, 105m2, 105g2, 105f2, 105a2, 105b2, 105c2, 105e2, 105d2, 107d, 107t5, 107s5, 107r5, 107p5, 107n5, 107m5, 107i5, 107k5, 107h5, 107g5, 107f5, 107e5, 107d5, 107c5, 107b5, 107a5, 107s4, 107g6, 107f6	
GEOGRAFISCHE INPLANTING	Figuur 1 en 2	
OPZET INITIATIEFNEMER	Figuur 4	

Figuur 1: Situering projectgebied t.a.v. GRB-basiskaart (© geopunt)

Figuur 2: Situering projectgebied t.a.v. topografische kaart van België (© geopunt)

1.1.2 De onderzoeksopdracht

1.1.2.1 Vraagstelling met betrekking tot het onderzochte gebied

“Het archeologisch vooronderzoek beoogt vast te stellen of er een archeologische site aanwezig is op een terrein, wat de karakteristieken en de bewaringstoestand van deze site zijn, wat haar relatie is met het landschap, welke waarde ze heeft, en hoe ermee moet omgegaan worden in het kader van bodemingrepen en wetenschappelijk onderzoek.”
– CGP 4.0; p. 28

Op basis van verscheidene parameters, zoals de nog aanwezige erfgoedwaarden, de landschapshistoriek, topografie, geomorfologie, bodemgebruik, vegetatie, en ingreephistoriek, wordt een waardering van het archeologisch potentieel binnen het afgebakende projectgebied opgesteld. Hiertoe wordt een stapsgewijze onderzoeksprocedure doorlopen, waarbij de vraagstelling steeds teruggekoppeld wordt naar volgende kernpunten:

- Wat is de trefkans op intact bewaarde archeologische aanwijzingen?
- Wat zijn de geplande ingrepen in functie van de werkzaamheden? Zullen de werken eventuele vindplaatsen bedreigen?

1.1.2.2 Werkwijze en strategie van het vooronderzoek fase BO

RUBEN WILLAERT NV werd aangesteld om deze archeologienota in de eerste plaats door middel van een bureauonderzoek op te maken. Dit bureauonderzoek werd uitgevoerd onder leiding van een erkend archeoloog van Ruben Willaert NV. De aard van de werken werd tijdens het bureauonderzoek afgewogen tegen de voorhanden zijnde gegevens relevant voor het projectgebied op bodemkundig, landschappelijk, historisch-cartografisch en archeologisch vlak.

De archeologienota werd opgemaakt middels *Office*- en *Adobe*-software. Het bijhorend kaartmateriaal werd aangemaakt in een GIS-omgeving. Hierin werden de ontwerpplannen ingeladen en geprojecteerd ten opzichte van diverse kaartlagen die raadpleegbaar zijn op geopunt.be, dov.vlaanderen.be, geo.onroerenderfgoed.be, cartesius.be en de website van de centraal archeologische inventaris [CAI]². De geraadpleegde literatuur, de digitale bronnen en het kaartmateriaal zijn te vinden in de bijlage.

---

² De Centrale Archeologische Inventaris is een inventaris van tot nog toe gekende archeologische vindplaatsen en andere sites met erfgoedwaarde; onder dezelfde noemer verzamelen we alle opgestelde archeologienota's vanaf 2015.

1.1.3 Het projectgebied

1.1.3.1 Archeologische voorkennis

Binnen de grenzen van het projectgebied vond in het verleden nog geen archeologisch (voor)onderzoek plaats.

1.1.3.2 Ruimtelijke situering

Het projectgebied is gelegen te Zwevegem, in de provincie West-Vlaanderen. De gemeente grenst in het noorden aan Harelbeke en Deerlijk, in het oosten aan Anzegem, in het zuidoosten aan Avelgem, in het zuiden aan Spiere-Helkijn en in het westen aan Kortrijk. Het projectgebied bestaat uit drie zones waarvan de noordelijke gelegen is aan de Lindelaan en Minister A. De Taeyestraat en de twee zuidelijke aan de Winkelstraat, Schepen J. Vercruyssenstraat, Minister A. De Taeyestraat en Lindelaan. Het centrum van Zwevegem is ca. 550 m ten noordoosten van het plangebied gelegen. Precies ten zuidoosten van het plangebied loopt de ingebuisde Keibeek.

Figuur 3: Situering plangebied t.a.v. meest recente orthofotomozaïek (©Geopunt)

1.1.3.3 Geplande bodemingrepen

Het projectgebied heeft een totale oppervlakte van ca. 7571 m² en bestaat uit 3 zones:

Zone 1:	langs de zuidoostelijke zijde,	oppervlakte ca. 5501,8 m ²
Zone 2:	langs de zuidwestelijke zijde,	oppervlakte ca. 1010,5 m ²
Zone 3:	langs de noordelijke zijde,	oppervlakte ca. 1059,0 m ²

De terreinen zijn gelegen binnen een sociale woonwijk waar een vervangingsbouwproject zal worden uitgevoerd. De bestaande bebouwing zal in verschillende fasen gesloopt worden waarna nieuwe woningen worden voorzien.

De terreinen bestaan momenteel uit woningen met omringende tuinzone:

Zone 1: 19 woningen (totale oppervlakte bebouwing ca. 1598 m²), gedeeltelijk onderkelderd. Met een ondergrondse mazouttank en septische put in de voortuin en regenwaterput in de achtertuin.

Zone 2: 4 woningen (totale oppervlakte bebouwing ca. 306 m²), gedeeltelijk onderkelderd. Met een ondergrondse mazouttank en septische put in de voortuin en regenwaterput in de achtertuin.

Zone 3: 4 woningen (totale oppervlakte bebouwing ca. 297 m²). Niet onderkelderd, wel met een mazouttank en septische put in de voortuin. De locatie van deze ondergrondse elementen kon momenteel niet met zekerheid worden achterhaald.

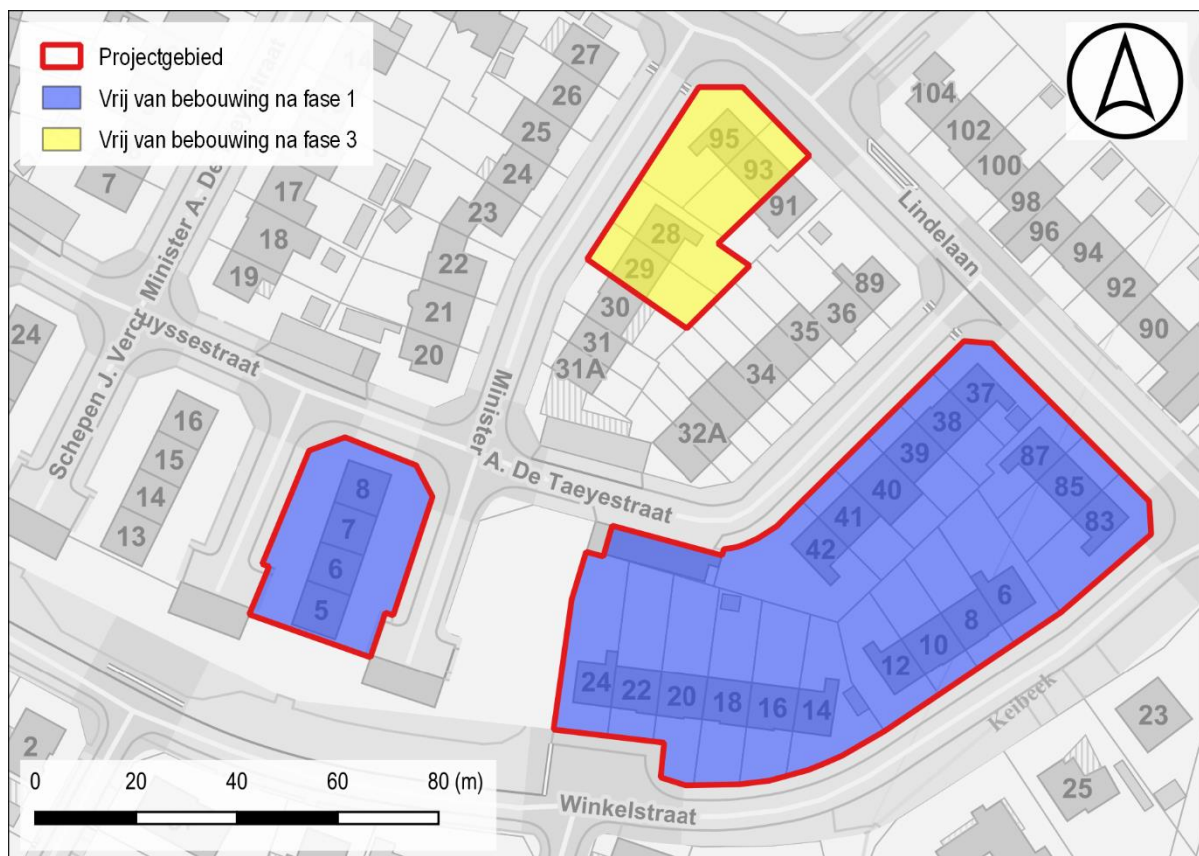
Figuur 4: Situering plangebied t.a.v. meest recente orthofotomozaïek (©Geopunt)

Tijdens fase 1 zullen de bestaande woningen van zone 1 en 2 gesloopt worden. Vervolgens worden in fase 2 nieuwbouwwoningen gerealiseerd binnen zone 1. Het terrein ter hoogte van zone 2 wordt voorlopig enkel bouwrijp gemaakt. Voor het nieuwbouwproject zal later een afzonderlijke omgevingsvergunningsaanvraag worden ingediend.

Tijdens fase 3 zullen de bestaande woningen in zone 3 gesloopt worden, waarna tijdens fase 4 hier ook nieuwbouwwoningen worden voorzien.

Het terrein ter hoogte van zones 1 en 2 zal bijgevolg vrij zijn van bebouwing na fase 1 (totale oppervlakte ca. 6512,3 m²). Het terrein ter hoogte van zone 3 zal vrij zijn van bebouwing na fase 3 (totale oppervlakte ca. 1059 m²).

De nieuwbouwwoningen en fietsbergingen zullen binnen zone 1 en 3 een totale oppervlakte beslaan van respectievelijk ca. 1553,7 en 421,4 m². De funderingswijze hiervan dient nog bepaald te worden door ingenieursstudie. Rondom de woningen zal een omgevingsaanleg worden voorzien bestaande uit groenaanleg en verhardingszones. Hiervoor wordt rekening gehouden met een algemene bodemingreep van ca. 50 cm -mv. Binnen zone 1 zal centraal een wadi worden voorzien met een oppervlakte van ca. 171 m² die zal reiken tot op een diepte van maximaal 1,1 m -mv. Daarnaast zullen alle woningen voorzien worden van nieuwe leidingen die zullen aansluiten op nieuw te plaatsen putten.

Figuur 5: Fasering van de geplande werken weergegeven op de GRB-basiskaart (©Geopunt, Opdrachtgever)

Figuur 6: Synthese van de geplande werken weergegeven op de meest recente orthofotomozaïek (©Geopunt, Opdrachtgever)

1.2 ASSESSMENT

1.2.1 Landschappelijk kader

Het projectgebied is volgens de traditionele landschappenkaart gelegen binnen de zandleem- en leemstreek. Het terrein situeert zich centraal binnen de beekvallei van de Keibeek, die langs de oostelijke en westelijke zijde wordt geflankeerd door twee noordelijke uitlopers van de Vlaamse Ardennen waartussen de Keibeek zich heeft ingesneden in het landschap. De Keibeek stroomt ca. 1,9 km ten noorden van het plangebied over in het Kanaal Bossuit-Kortrijk dat verder westwaarts overgaat in de Leie.

Het micro-reliëf binnen het projectgebied varieert tussen de 20,2 en 21,9 m TAW. De terreinen hellen af in zuidoostelijke richting, naar de beekvallei van de Keibeek toe. Op het digitaal hoogtemodel is te zien dat de afzonderlijke zones telkens vrij vlak reliëf bezitten, ter hoogte van zone 1 zijn de woningen langs de noordzijde duidelijk te onderscheiden van de woningen langs de zuidzijde. Mogelijk vonden in het verleden reeds nivelleringswerken plaats bij de bouw van de huidige woningen.

Deze terreinen langs beekvalleien zijn aantrekkelijk voor rondtrekkende groepen jager-verzamelaars, aangezien er geprofiteerd kan worden van overlappende biotopen. Ook voor vroege landbouwers moeten de iets hoger gelegen, vruchtbare zandleemgronden aantrekkelijk zijn geweest.

Hydrografisch behoort het projectgebied tot het Leiebekken, deelbekken Gaverbeek.

Het projectgebied is volgens de Tertiair Geologische kaart gelegen in het **Lid van Moen (Formatie van Kortrijk)**. Deze formatie bestaat hoofdzakelijk uit mariene kleiige sedimenten, die weinig macrofossielen bevatten en is de eerste afgezette formatie van het Vroeg-Eoceen (54,8 Ma – 49,0 Ma). Over het algemeen worden de afzettingen siltiger of zandiger (ondieper afzettingmilieu) naar het zuidoosten toe en homogeen kleiiger naar het noorden en noordoosten toe (dieper afzettingmilieu). De Formatie van Kortrijk wordt ingedeeld in vier leden; van onder naar boven: het Lid van Mont-Héribu, het Lid van Saint-Maur, het Lid van Moen en het Lid van Aalbeke. Het Lid van Mont-Héribu rust op de Groep van Landen.

Het Lid van Moen is afgezet tijdens een periode van zeespiegelschommelingen, wat resulteerde in een heterogeen sedimentpakket. Het is een grijze kleiige silt, waartussen intercalaties voorkomen van zand met grof glauconiet of gebroken schelpresten. Deze grove lagen zijn vermoedelijk afgezet tijdens stormperiodes (tempestieten). Naar het noorden en noordoosten toe gaat deze eenheid over naar een meer homogene kleiigere afzetting.

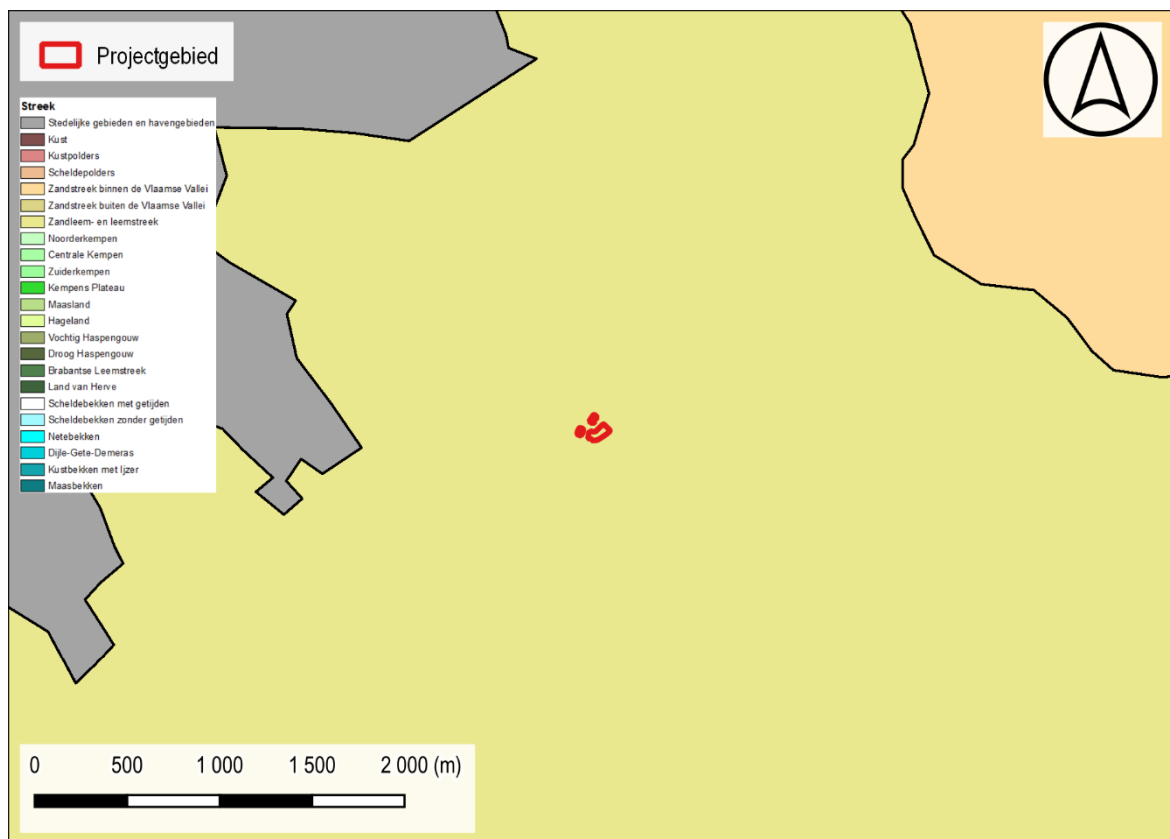
Het projectgebied is op de Quartair Geologische kaart deels gelegen in het **Quartair Type 1**. Dit type bestaat uit een eolische afzetting van het Weichseliaan tot mogelijk Vroeg-Holoceen (zand tot zandleem). Deze afzetting kan eventuele hellingsafzettingen van het Quartair bevatten. Het **Type 1a** bestaat uit een basis van fluviatiele afzettingen van het Weichseliaan. Deze fluviatiele afzetting is mogelijk aanwezig. Hierboven is een eolische afzetting van het Weichseliaan tot mogelijk Vroeg-Holoceen aanwezig (zand tot zandleem). Deze eolische afzetting kan hellingsafzettingen van het Quartair bevatten en kan mogelijks afwezig zijn. De top bestaat uit een fluviatiele afzetting (organochemisch en perimarien inclus) van het Holoceen en mogelijk Tardiglaciaal.

Het bodemtype **Adp** is een matig natte leembodem zonder profiel. De bouwlaag vertoont een bruingrijze kleur die geleidelijk overgaat in niet gedifferentieerd colluviaal materiaal die baksteenrestjes en houtskoolfragmenten bevat. Het colluvium rust op een afgeknotte textuur B of op een tertiair substraat. Ze komen voor in lage brede depressies, op de lage rad van de hellingen en als oeverwallen in alluviale valleien.

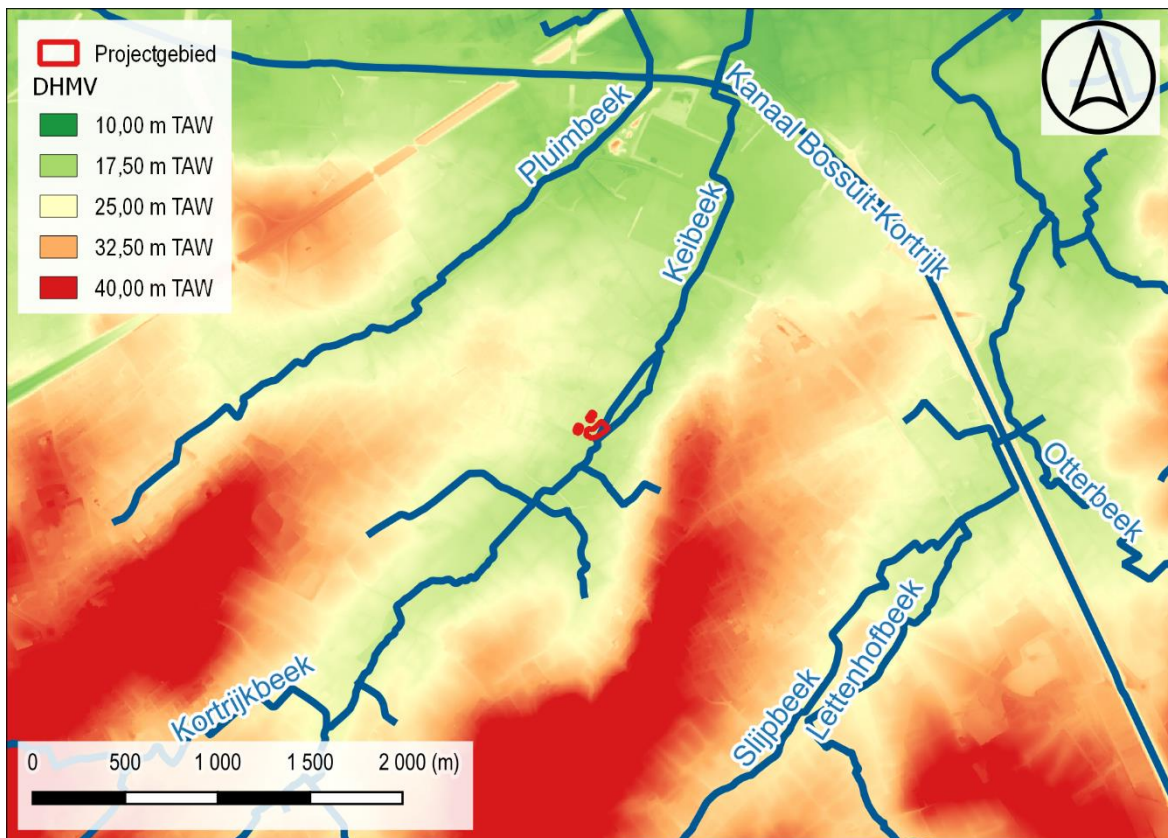
Het bodemtype **Lca** is een matig droge zandleembodem met textuur B horizont. De Ap horizont rust op een E horizont van ca. 40 cm dik of rechtstreeks op de textuur B horizont. De textuur B is aangereikt met klei en sesquioxiden en is een bruin zwaar zandleem. Roestverschijnselen beginnen tussen 80 en 120 cm.

Het bodemtype **Ldp** is een matig natte zandleembodem zonder profiel. Het is een colluviale grond gekenmerkt door een laag recent geërodeerd sediment. Op geringe tot matige diepte komt vaak een textuur B voor of een Tertiair substraat. Het colluviaal dek onderscheidt zich van het autochtoon zandleem door de aanwezigheid van kleine houtskool- en baksteenrestjes. Roestverschijnselen beginnen tussen 50 en 80 cm.

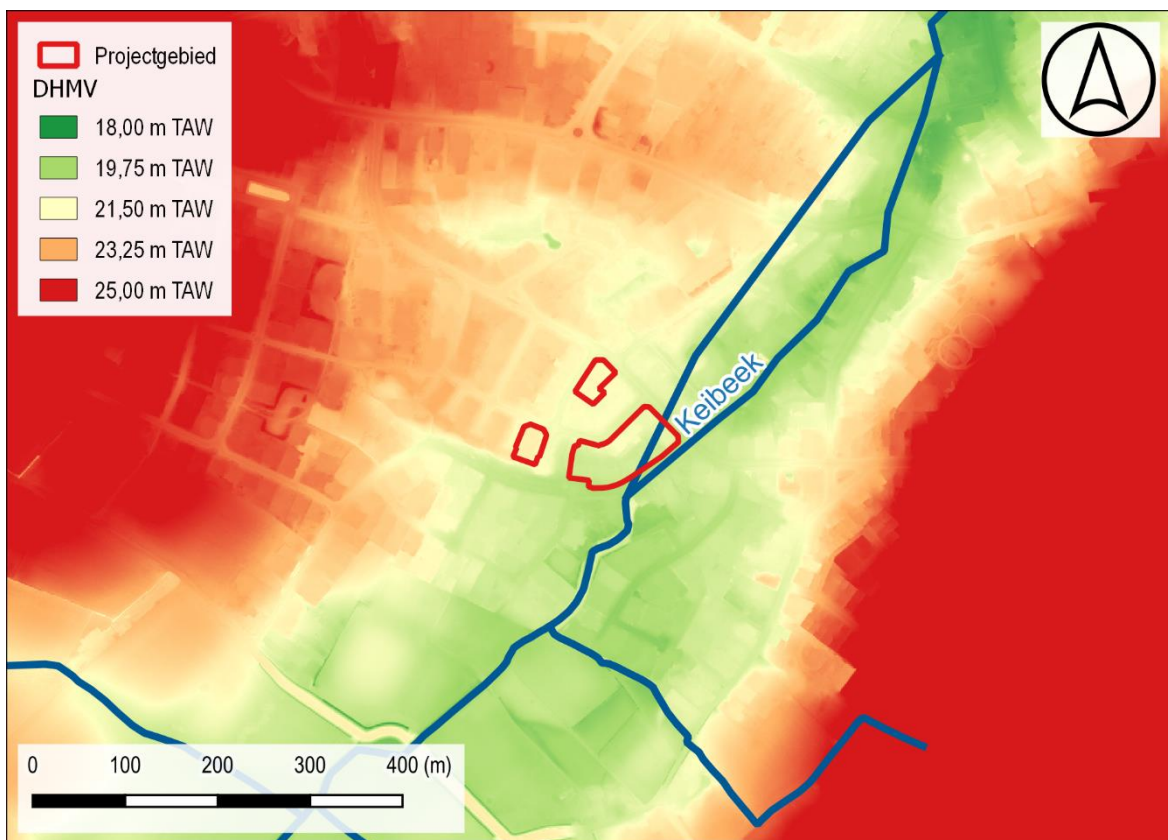
Het bodemtype **Ldp(o)** is een matig natte zandleembodem zonder profiel met een sterke antropogene invloed. Het is een colluviale grond gekenmerkt door een laag recent geërodeerd sediment. Op geringe tot matige diepte komt vaak een textuur B voor of een Tertiair substraat. Het colluviaal dek onderscheidt zich van het autochtoon zandleem door de aanwezigheid van kleine houtskool- en baksteenrestjes. Roestverschijnselen beginnen tussen 50 en 80 cm.

Figuur 7: Situering projectgebied t.a.v. de Traditionele Landschappenkaart (Bron: Geopunt).

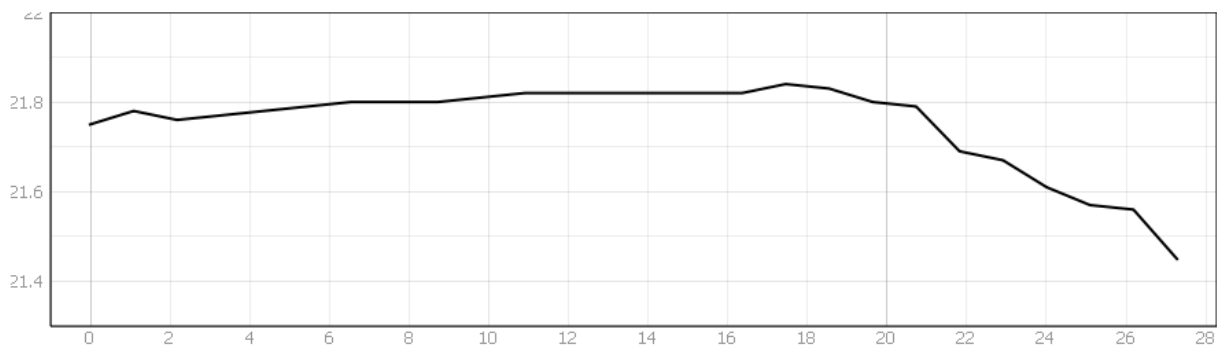
Figuur 8: Situering projectgebied t.a.v. Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (II) d.d. 2014 (© geopunt)

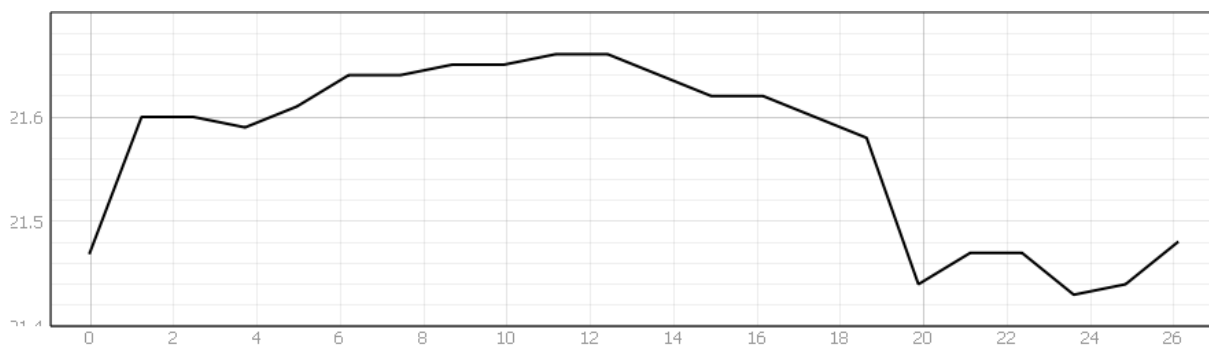
Figuur 9: Situering projectgebied t.a.v. Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (II) d.d. 2014 (© geopunt)

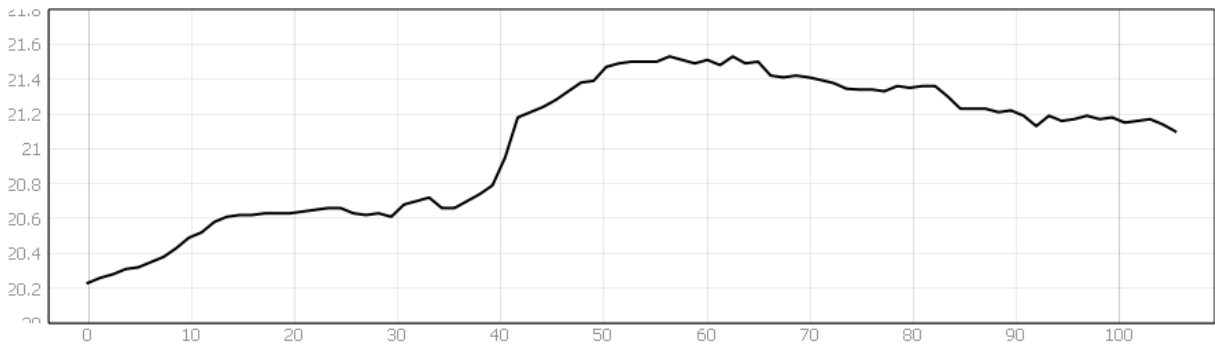
Figuur 10: Situering projectgebied t.a.v. Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (II) d.d. 2014 (© geopunt)

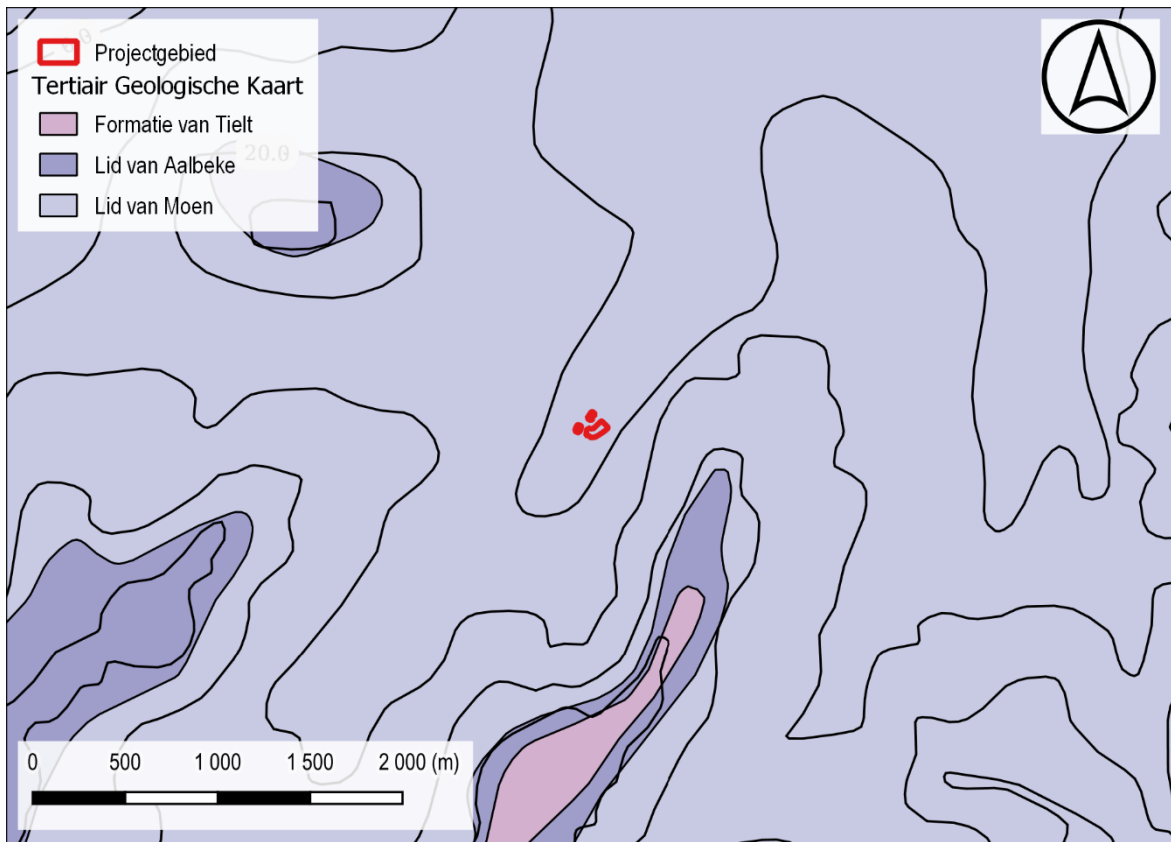
Figuur 11: Hoogteverloop westelijk polygoon (NW-ZO).

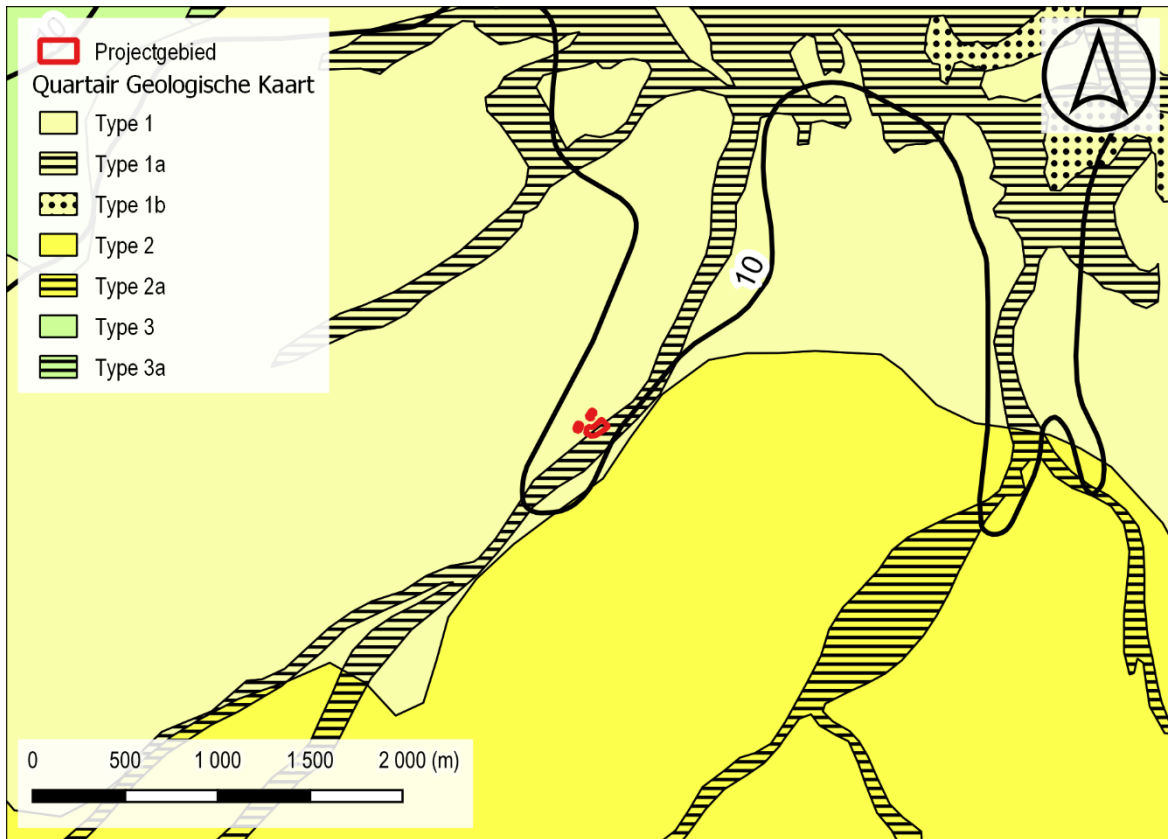
Figuur 12: Hoogteverloop noordelijk polygoon (NW-ZO).

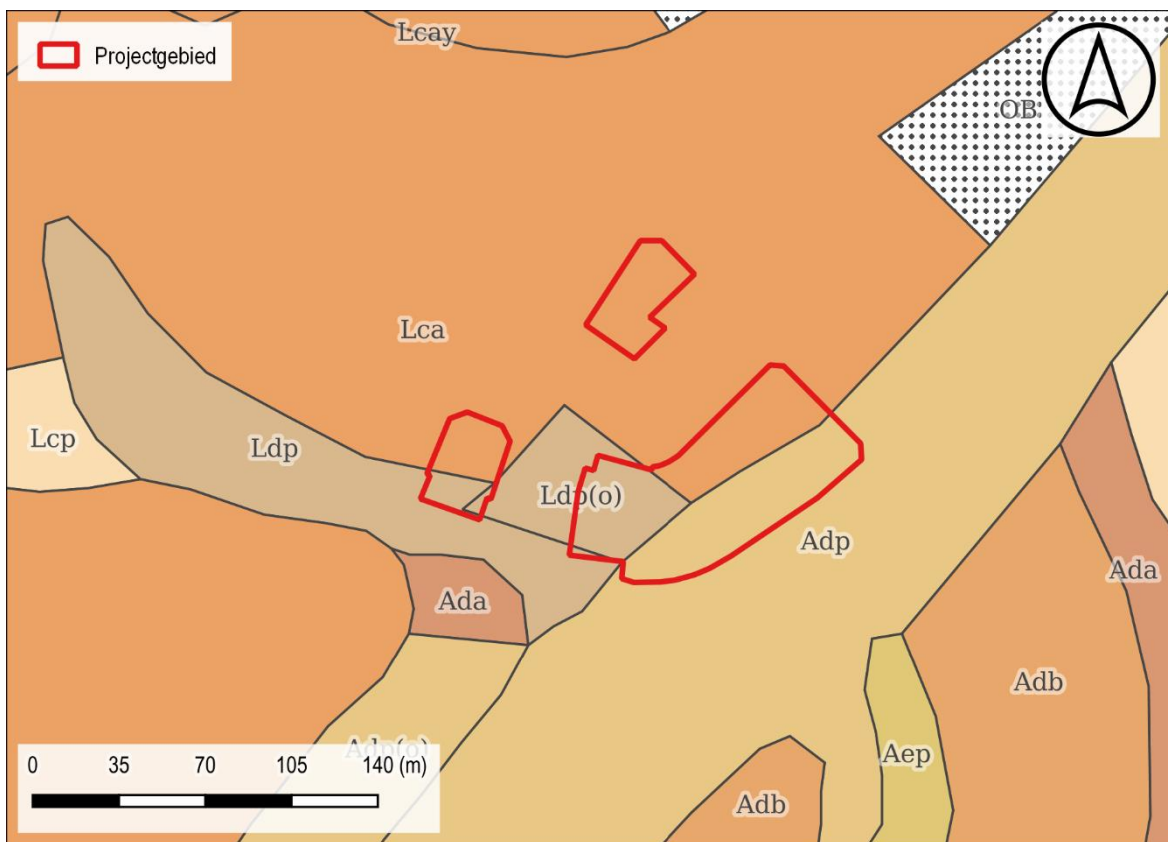
Figuur 13: Hoogteverloop oostelijk polygoon (ZW-NO).

Figuur 14: Situering projectgebied t.a.v. Tertiair geologische kaart (© geopunt)

Figuur 15: Situering projectgebied t.a.v. Quartair geologische kaart (© geopunt)

Figuur 16: Situering projectgebied t.a.v. algemene bodemkaart van België (© geopunt)

1.2.2 Historisch kader

Door de vruchtbare bodem en de ruimtelijke ligging van Zwevegem tussen de Schelde en de Leie kent het gebied een vroege menselijke bewoning. Op het grondgebied van Zwevegem zijn silexfragmenten geattesteerd, die teruggaan tot het Mesolithicum. Gedurende de Romeinse periode maakt Zwevegem deel uit van de Civitas Menapiorum met als hoofdstad Kassel. Ter hoogte van een heuvel gelegen tussen de Vandevenne-, Hinne- en Harelbeekstraat trof Ph. Despriet vier Romeinse brandrestengraven aan.

Zwevegem wordt voor het eerst vermeld in 1063 als *Sueuegehem*. In de 12de eeuw bestaat er reeds een Romaanse kerk, waarvan enkel de onderbouw van de toren bewaard is gebleven. Gedurende het Ancien Régime behoort Zwevegem administratief tot de Kasselrij van Kortrijk – Roede van Harelbeke. Over het grondgebied van de gemeente waren een 40-tal heerlijkheden verspreid, waarvan de heerlijkheden ter Kerken en Ten Kastele de belangrijkste waren. Historisch-cartografische indicatoren wijzen effectief op verspreide hoevebouw binnen het huidig grondgebied van de gemeente. De bevolking heeft gedurende de 14de eeuw veel te lijden onder oorlogsgeweld, ziektes en misoogsten en ook tijdens de godsdiensttroebelen van de Tachtigjarige oorlog (1568-1648) blijft de bevolking niet gespaard. Getuige hiervan is dat in 1585 slechts 17 procent van het landbouwooppervlakte wordt bezaaid. De ganse streek wordt regelmatig geplunderd omwille van de onmiddellijke nabijheid van de strategisch belangrijke forten Avelgem en Outrijve. Ook tijdens de Negenjarige Oorlog wordt Zwevegem zwaar getroffen. In 1691 wordt een Frans garnizoen ingelegerd in het Kasteel van Zwevegem en in 1695 richten de Fransen een verdedigingslinie op dwars door de parochie, als onderdeel van een defensieve linie gericht tegen de invallen en invasies vanuit de Spaanse Nederlanden. Dit is het zogenaamde Pré-carré verdedigingssysteem van Vauban.

Na de Spaanse Successieoorlog kennen de Oostenrijkse Nederlanden in de 18de eeuw een periode van relatieve welvaart, wat zich onder andere uitdrukt in de uitbreiding van het wegennet en een verhoogde bouwactiviteit. In 1765 wordt de steenweg tussen Kortrijk en Oudenaarde via Zwevegem aangelegd. De eerste periode van de Belgische onafhankelijkheid (1815-1830) wordt gekenmerkt door een zware plattelandscrisis, onder andere door de misoogst van aardappelen in 1845. De daaropvolgende hongersnood, economische recessie en hongersnood lijden tot een bevolkingsstagnatie en als reactie hierop worden verschillende weef- en kantscholen opgericht. Gedurende de tweede helft van de 19de eeuw stijgt het bevolkingsaantal binnen de gemeente aanzienlijk, hoewel de industriële revolutie er zich pas langzaam op gang trekt. De streek wordt getekend door latente werkloosheid en overbevolking, die in stand wordt gehouden door het grote aantal geboorten. De bevolking vindt haar bestaansmiddelen voornamelijk in de landbouw, aangevuld met thuisweven. De economische ontsluiting van de gemeente wordt gestimuleerd door de uitbreiding van het wegennet, het uitgraven van het kanaal Bossuit-Kortrijk in 1861 en de aanleg van de spoorweglijn Kortrijk-Ronse, die de verbinding met het Waalse kolenbekken verbetert. In het laatste kwart van de 19de eeuw worden de eerste fabrieken opgericht. Vanaf 1900 zet de industrialisering zich volledig door en worden tal van weverijen opgericht. Hierbij ontwikkelt de gemeente zich tot een belangrijk textiel- en metaalverwerkend centrum in Zuid-West-Vlaanderen. Na WO I groeit Zwevegem uit tot een nijverheidsgemeente.³

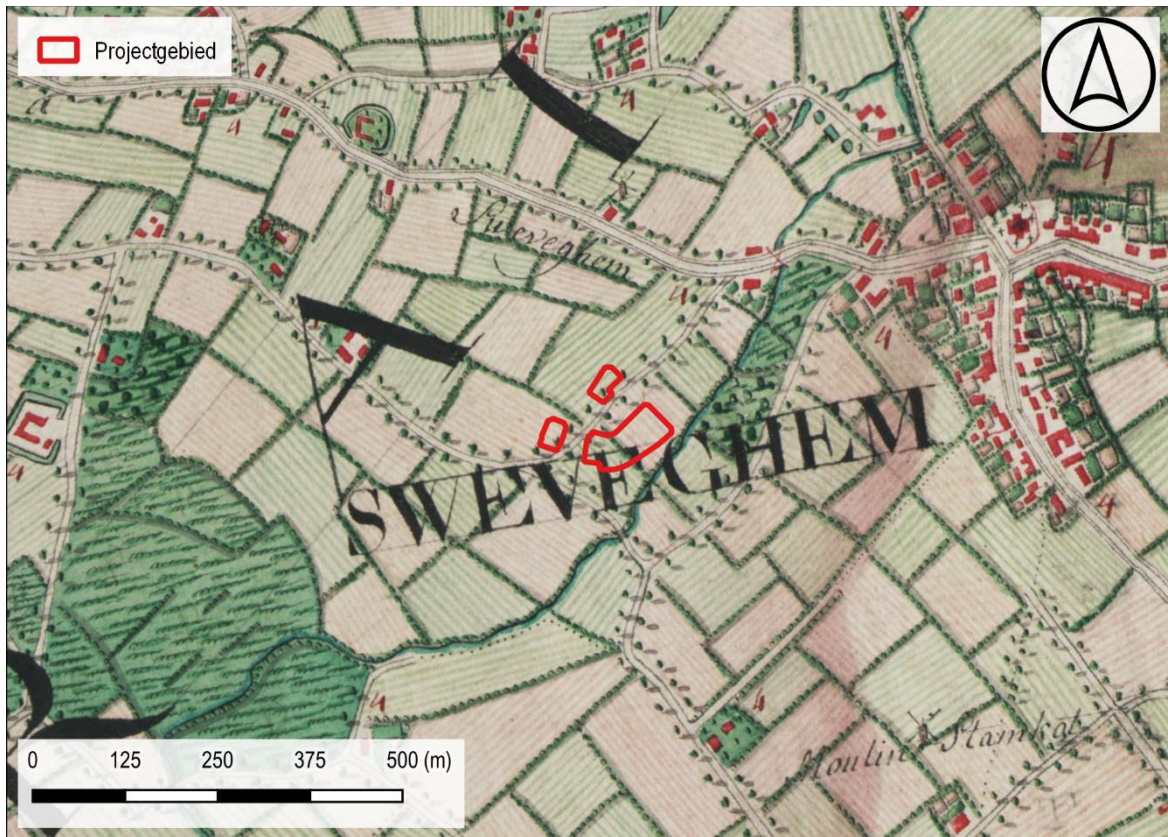
---

³ Agentschap Onroerend Erfgoed

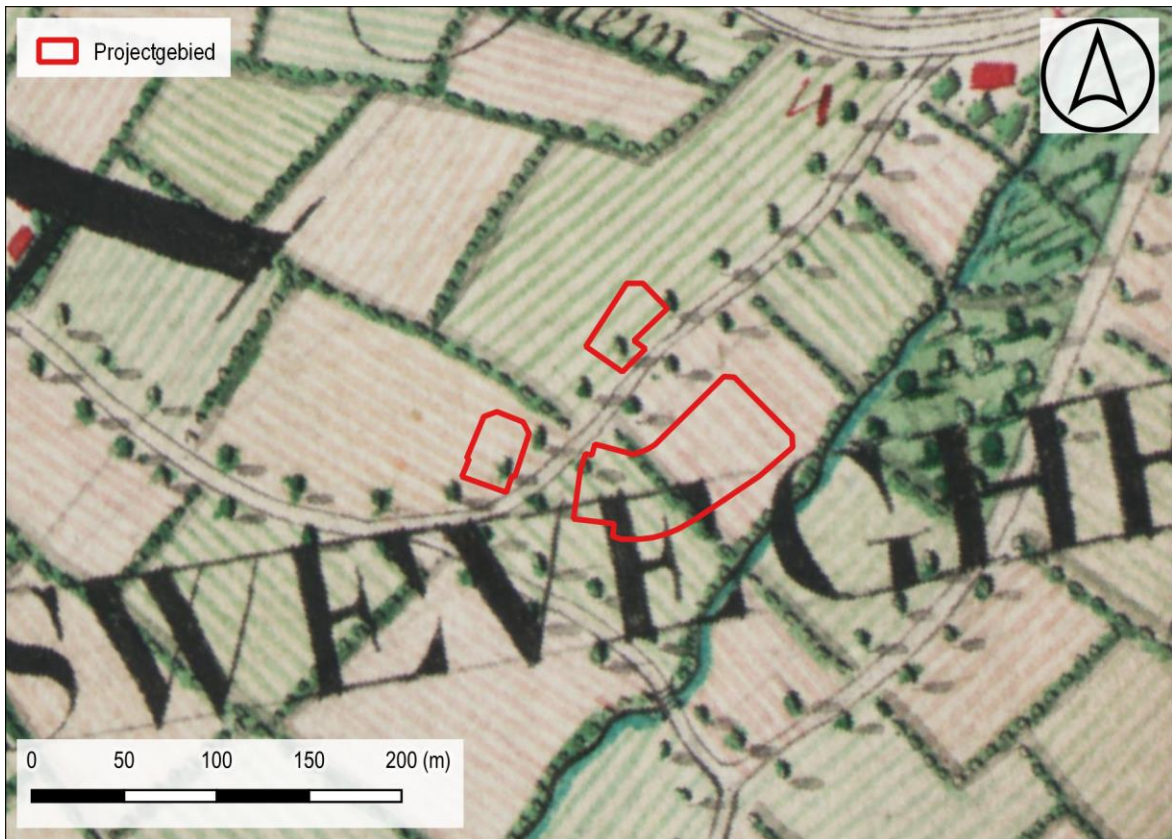
De historische cartografische bronnen geven een landelijke en open omgeving weer ter hoogte van het projectgebied. Op de Ferrariskaart worden de drie zones telkens ingekleurd als akkerland en blijven deze vrij van bebouwing. Het centrum van Zwevegem is ca. 600 m naar het noordoosten te situeren. De loop van de Keibeek is duidelijk zichtbaar op deze kaart. Centraal tussen de verschillende projectzones wordt een weg weergegeven. Mogelijk gaat het echter om een gedeelte van de Winkelstraat die verder naar het zuidoosten gesitueerd dient te worden. De ruimere omgeving bestaat hoofdzakelijk uit akkerland met verspreid enkele grotere zones weiland. Er wordt verspreide hoevebebouwing weergegeven waaronder verschillende hoeves met walgracht.

Ook op het 19de-eeuwse kaartmateriaal blijven de terreinen hoofdzakelijk vrij van bebouwing. De Winkelstraat is duidelijk zichtbaar op deze kaarten. Op de Vandermaelenkaart dient het projectgebied bijgevolg iets noordwestelijker gesitueerd te worden, aan de overzijde van de Winkelstraat. Ca. 70 ten noordoosten van het plangebied is een hoeve met walgracht te situeren. Op deze kaarten valt een gebouw binnen de grenzen van het plangebied langs de zuidzijde van zone 1.

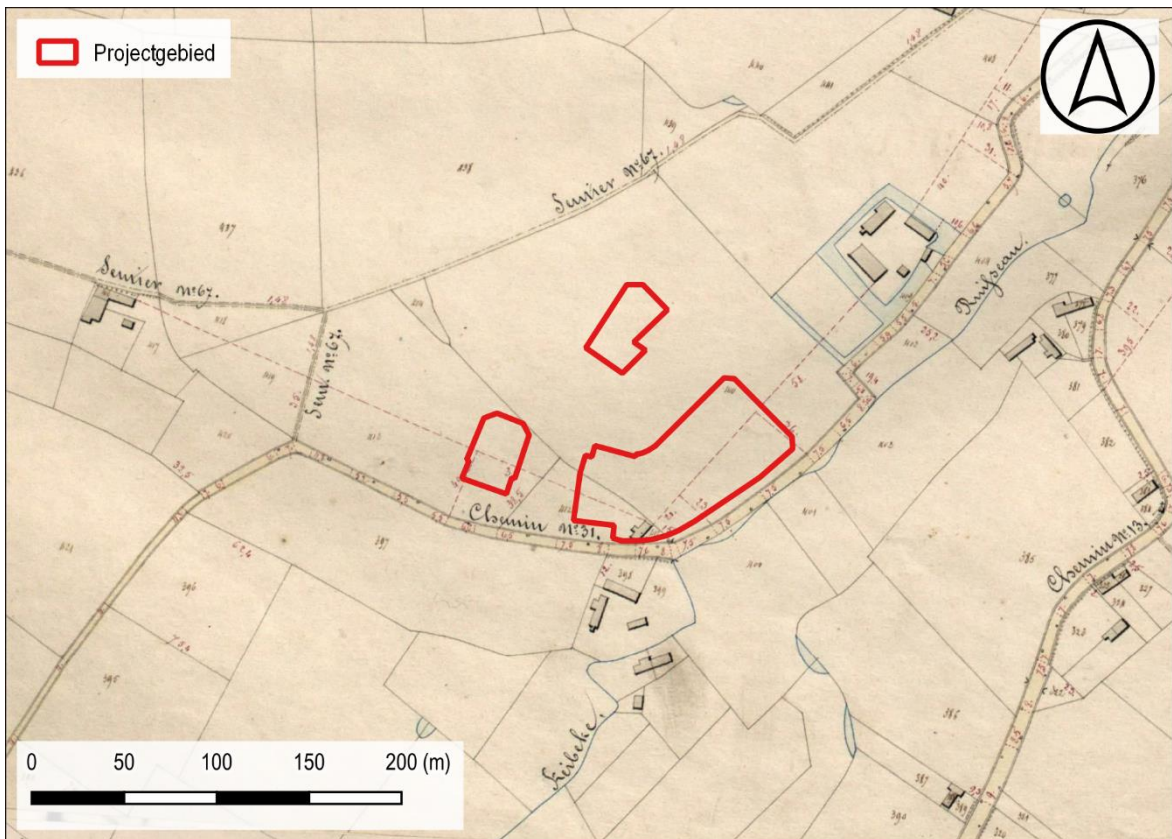
De kaart van het Ministerie van Openbare Werken en Wederopbouw geeft vervolgens geen bebouwing meer weer ter hoogte van het onderzoeksgebied. Hierop wordt bij zone 1 grasland weergegeven. Binnen de orthofotosequentie is weinig evolutie merkbaar. Op het oudste luchtbeeld is de huidige situatie reeds te herkennen.

Figuur 17: Situering projectgebied t.a.v. Ferrariskaart d.d. 1771-1778 (© geopunt)

Figuur 18: Situering projectgebied t.a.v. Ferrariskaart d.d. 1771-1778 (© geopunt)

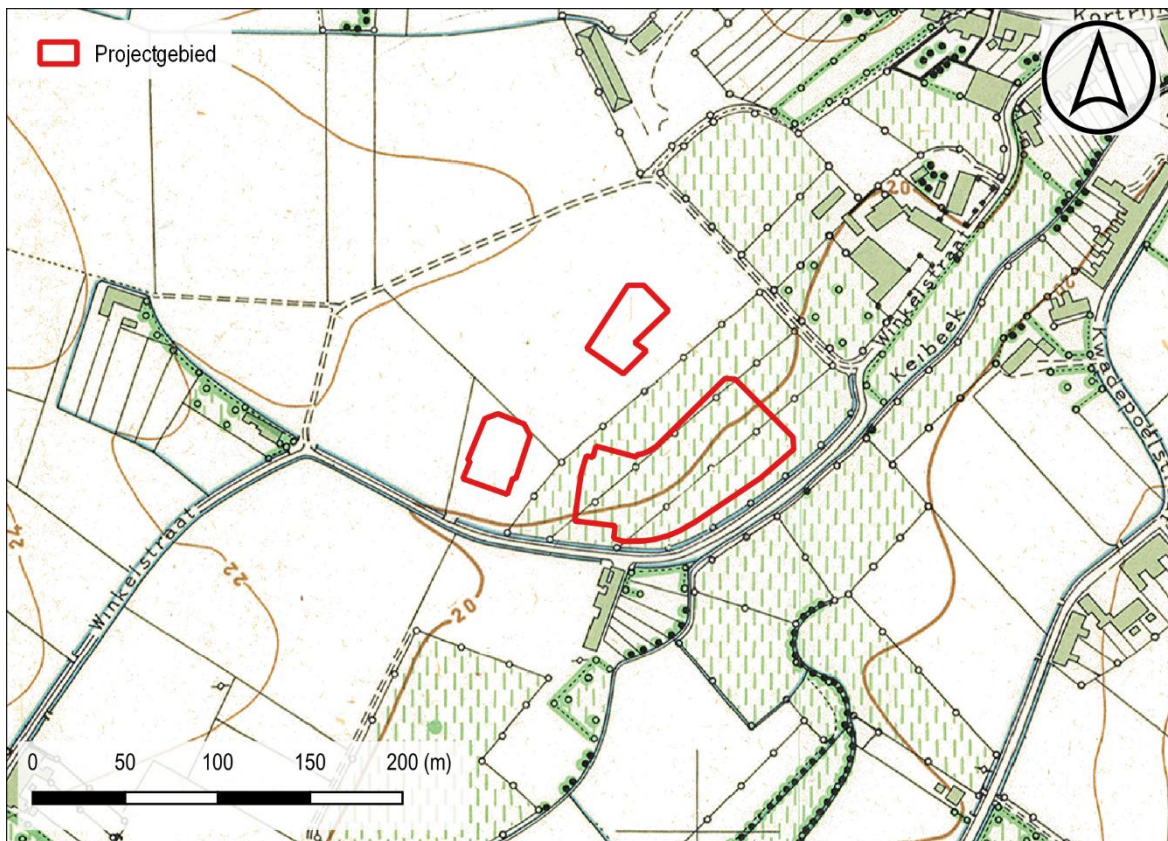
Figuur 19: Situering projectgebied t.a.v. Atlas der Buurtwegen d.d. 1840 (© geopunt)

Figuur 20: Situering projectgebied t.a.v. Vandermaelenkaart d.d. 1846-1854 (© geopunt)

Figuur 21: Situering projectgebied t.a.v. Popkaart d.d. 1842-1879 (© geopunt)

Figuur 22: Situering projectgebied t.a.v. de topografische kaart van het Ministerie van Openbare Werken en Wederopbouw, 1950-1970 (© geopunt)

Figuur 23: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomosaïek d.d. 1971 (© geopunt)

Figuur 24: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 1979-1990 (© geopunt)

Figuur 25: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 2000-2003 (© geopunt)

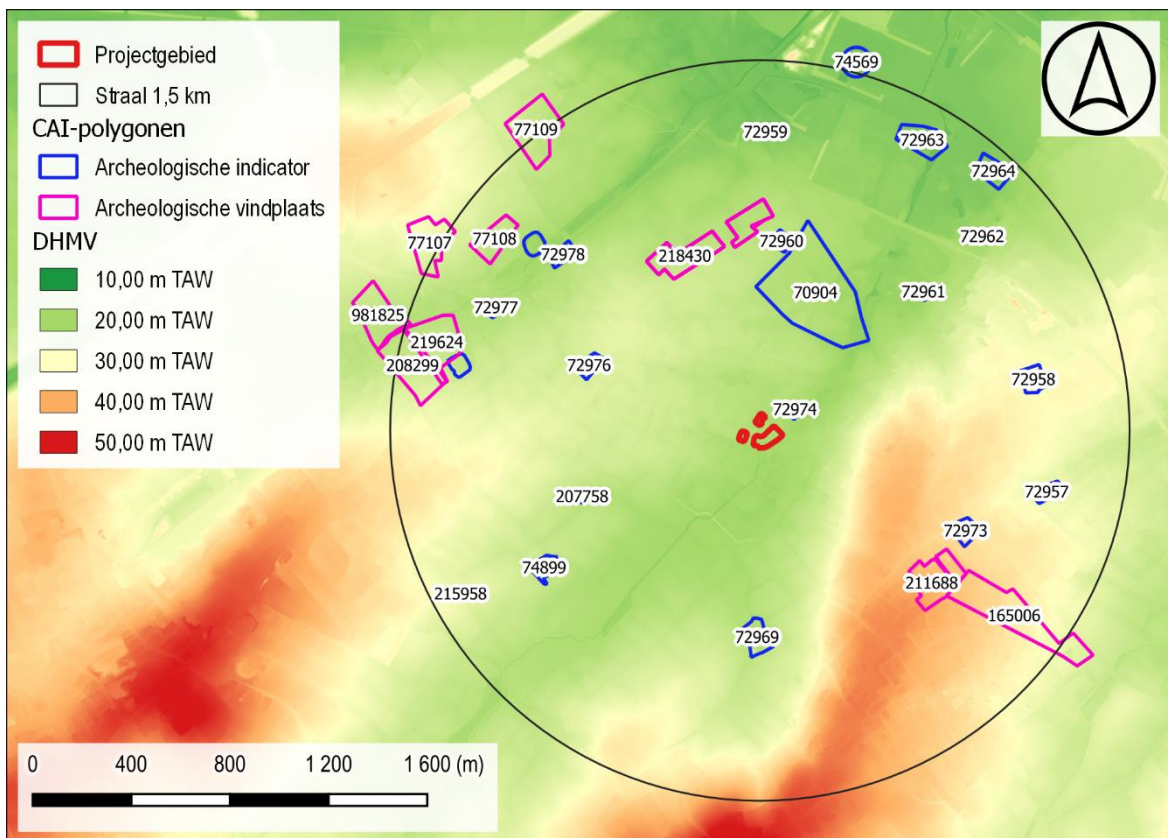
Figuur 26: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 2008-2011 (© geopunt)

Figuur 27: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 2022-2023(© geopunt)

1.2.3 Archeologisch kader

In de ruime omgeving zijn reeds op meerdere locaties archeologische resten in kaart gebracht en onderzocht. De meerderheid van de aangetroffen vindplaatsen zijn gelegen op iets hogere gronden. Ten noordwesten van het onderzoeksgebied, ter hoogte van de woonwijk Losschaert, werden meerdere verspreide crematiegraven uit de (late) Romeinse periode in kaart gebracht. Verder richting het noordwesten, op het grondgebied van Kortrijk, werd bij vlakdekkend onderzoek naar aanleiding van de realisatie van een evolis industriezone een deel van een omvangrijke multiperiodesite in kaart gebracht waarbij resten van bewoning uit de late ijzertijd, Romeinse periode en vroege middeleeuwen werden onderzocht. Tevens werden er resten van funeraire praktijken uit de Romeinse periode in kaart gebracht. Ook bij kleinere prospecties verspreid in de omgeving werden off-site relicten aangetroffen die wijzen op menselijke aanwezigheid sinds de metaaltijden. Naast de gekende sites zijn ook een ruim aantal omwalde laatmiddeleeuwse hoeves gekend op basis van cartografische gegevens. Zo is ook de omwalde hoeve ten noorden van het onderzoeksgebied opgenomen in de CAI.

Figuur 28: Situering projectgebied op het DHMV met aanduiding van de CAI-polygonen (©Geopunt).

I. Archeologische vindplaats

77107	<p>Opgraving (2007)</p> <p>Late ijzertijd: brandrestengraf – enclosure – aardewerk – sporen van een landelijk heiligdom - landweg</p> <p>Late middeleeuwen: klein erf met omgrachte zone en 2 grote gebouwen</p>
-------	--

	<p>Bron: Sturtewagen, K., Messiaen, L., De Logi, A. & Bruyninckx, T. 2009: Sporen uit de ijzertijd, de Romeinse periode en de volle middeleeuwen: de archeologische opgraving op de Evolis-site te Kortrijk en Harelbeke, Leiegouw 51.2, 175-185.</p>
77108	<p>Opgraving (2007); NK: 15 m</p> <p>Late ijzertijd: kuil met aardewerk en maalsteen, landweg met twee afwateringsgreppels.</p> <p>Romeinse tijd: spieker, grachten.</p> <p>Karolingische periode: gracht herbruikt in de late middeleeuwen, waarin veel aardewerk werd aangetroffen, waaronder typisch Karolingische randfragmenten.</p> <p>Late middeleeuwen: paalsporen, grachtsysteem.</p> <p>Bron: De Logi A., Messiaen L, Sturtewagen K. & Bruyninckx T., 2008. Archeologische opgraving Kortrijk/Harelbeke Evolis (prov. West-Vlaanderen) 16 april -16 november 2007.</p>
77109	<p>Opgraving (2007), NK: 15 m</p> <p>Late ijzertijd: ronde structuur gevuld met houtskool, fragmenten technisch aardewerk, handgevormd aardewerk, fragmenten van situla en geknikte schaal.</p> <p>Midden-Romeinse periode: landelijke nederzetting, wellicht van één clan of familie (afbakening door dubbel grachtensysteem, poel, waterput, paalsporen).</p> <p>Late middeleeuwen: grachten met divers materiaal zoals aardewerk, bot en metaal.</p> <p>Bron: De Logi A., Messiaen L, Sturtewagen K. en Bruyninckx T. 2008: Archeologische opgraving Kortrijk/Harelbeke Evolis (prov. West-Vlaanderen) 16 april -16 november 2007.</p>
165006	<p>Mechanische prospectie (2013); NK: 15 meter</p> <p>Nieuwe tijd: perceelsgracht</p> <p>Bron: Pieters T. 2013: Archeologisch vooronderzoek Zwevegem Bellegemstraat, Ruben Willaert Archeologisch Rapport 45, Sijsele.</p>
208299	<p>Mechanische prospectie (2014); NK: 15 meter</p> <p>Metaaltijden: sporen, o.a. greppel</p> <p>Nieuwe tijd: verschillende kuilen en greppels</p> <p>Onbepaald: greppels en (paal) kuilen, met vondsten die wijzen op een datering in de volle middeleeuwen.</p> <p>Bron: Reyns N., Bruggeman J., Dierckx L. 2014: Archeologisch vooronderzoek Kortrijk- Morinnestraat, Rapporten All-Archeo 217, Bornem.</p>
211688	<p>Mechanische prospectie (2015); NK: 15 meter</p> <p>Nieuwste tijd: verspreide sporen zonder materiaal</p>

	<p>Bron: Vander Ginst V., Smeets M. 2015: Het archeologisch vooronderzoek aan de Oude Bellegemstraat te Zwevegem, Archeo-rapport 305, Kessel-Lo.</p>
215722	<p>Mechanische prospectie (2016)</p> <p>Bij een proefsleuvenonderzoek van een terrein van 4,6 ha werd één geïsoleerd brandrestengraf aangetroffen. Radiokoolstofdatering plaats het graf in de Laat-Romeinse periode. Bij de aanleg van het graf werd eerst een nis uitgegraven die een aardewerken recipiënt bevatte. De nis werd met de verzamelde brandstapelresten van de gecremeerde bedekt. Uit deze asresten konden ook een aanzienlijke hoeveelheid aardewerkfragmenten van een handgevormde kookpot ingezameld worden.</p> <p>Bron: Vanhoutte C. 2017: Nota verslag van resultaten Zwevegem Losschaert (prov. West-Vlaanderen), rapport Monument Vandekerckhove, Ingelmunster.</p>
218331	<p>Mechanische prospectie (2016); NK: 15 m</p> <p>Vroeg-Romeinse tijd: geïsoleerd brandrestengraf. Bij de aanleg van het graf werd eerst een nis met bijgift in de vorm van aardewerk uitgegraven, die daarna afgedekt werd met de verzamelde brandstapelresten van de gecremeerde. Uit deze asresten konden ook een aanzienlijke hoeveelheid aardewerkfragmenten van een handgevormde kookpot ingezameld worden.</p> <p>Bron: Bartholomieux B., Bruynickx, T., Vanhoutte C. & Acke B., 2017. Vooronderzoek Zwevegem Losschaert fase 2, Monument Vandekerckhove.</p>
218430	<p>Mechanische prospectie (2017); NK: 15 meter</p> <p>Laat-Romeinse tijd: brandrestengraf</p> <p>Bron: Vanhoutte Ch. 2017: Nota verslag van resultaten Zwevegem Losschaert (prov. West-Vlaanderen), rapport Monument Vandekerckhove, Ingelmunster.</p>
219624	<p>Mechanische prospectie (2016); NK: 15 m</p> <p>Late ijzertijd: greppels met veel vondstmateriaal, paalsporen (o.a. spiekers), brandrestengraf.</p> <p>Nieuwe tijd: greppels en kuilen.</p> <p>Bron: Apers Th., 2017. Archeologische prospectie Kortrijk Morinnestraat (prov. West-Vlaanderen). Basisrapport, Ingelmunster.</p>
981825	<p>Mechanische prospectie (2020)</p> <p>Op basis van het (vooralsnog schaarse) vondstmateriaal, de vulling, aflijning en onderlinge relaties van de sporen kan verondersteld worden dat er zich binnen het plangebied een meerperiodensite met sporen uit de (late) ijzertijd, Romeinse periode en/of middeleeuwen bevindt. De site wordt gekenmerkt door een eerder lage sporendensiteit, die lijkt toe te nemen in de zuidoostelijke hoek van de akker. Er werden zowel sporen van bewoning (kuilen en paalkuilen) als sporen die wijzen op funeraire activiteiten (enclos) aangetroffen op het terrein.</p> <p>Bron: Acke, B., Bracke, M. & Fonteyn, P. 2020: Nota Kortrijk Morinnestraat, Acke & Bracke bv, Moerbeke-Waas.</p>

II. Archeologische indicator

70904	<p>Toevalsvondst; NK: 250 meter</p> <p>Vroeg-Romeinse tijd: 4 brandrestengraven</p>
72957	<p>Indicator cartografie; NK: 15 meter</p> <p>Late middeleeuwen: site met walgracht</p>
72958	<p>Indicator cartografie; NK: 15 meter</p> <p>Late middeleeuwen: site met walgracht</p>
72959	<p>Indicator cartografie; NK: 15 meter</p> <p>Late middeleeuwen: site met walgracht</p>
72960	<p>Indicator cartografie; NK: 15 meter</p> <p>Late middeleeuwen: site met walgracht</p>
72961	<p>Indicator cartografie; NK: 15 meter</p> <p>Late middeleeuwen: site met walgracht</p>
72962	<p>Indicator cartografie; NK: 15 meter</p> <p>Late middeleeuwen: site met walgracht</p>
72963	<p>Indicator cartografie; NK: 15 meter</p> <p>Late middeleeuwen: site met walgracht</p>
72964	<p>Indicator cartografie; NK: 15 meter</p> <p>Late middeleeuwen: site met walgracht</p>
72969	<p>Indicator cartografie; NK: 15 meter</p> <p>Late middeleeuwen: site met walgracht</p>
72973	<p>Indicator cartografie; NK: 15 meter</p> <p>Late middeleeuwen: site met walgracht</p>
72974	<p>Indicator cartografie; NK: 15 meter</p> <p>Late middeleeuwen: site met walgracht</p>
72976	<p>Indicator cartografie; NK: 15 meter</p> <p>Late middeleeuwen: site met walgracht</p>
72977	<p>Indicator cartografie; NK: 15 meter</p> <p>Late middeleeuwen: site met walgracht</p>
72978	<p>Indicator cartografie; NK: 15 meter</p> <p>Late middeleeuwen: site met walgracht</p>
74569	<p>Indicator cartografie; NK: 15 meter</p> <p>Late middeleeuwen: site met walgracht</p>
74899	<p>Indicator cartografie; NK: 15 meter</p> <p>Late middeleeuwen: site met walgracht</p>
74901	<p>Indicator cartografie; NK: 15 meter</p>

	Late middeleeuwen: site met walgracht
74902	Indicator cartografie; NK: 15 meter
	Late middeleeuwen: site met walgracht
207758	Metaaldetectie (2014); NK: 15 m Karolingische periode: gelijkarmige fibula. Onbepaald: koperen mantelspeld.
215958	Metaaldetectie (2017); NK: 15 m Merovingische periode: Merovingische denarius

1.3 SYNTHESE FASE BUREAUONDERZOEK

De opdrachtgever plant de sloop van bestaande infrastructuur en bouw van een nieuwbouwproject in verschillende fasen op meerdere terreinen langs de Winkelstraat en Minister A. De Taeyestraat te Zwevegem. De gecombineerde oppervlakte van de verschillende terreinen bedraagt 7571 m² (1059,0 m² + 1010,5 m² + 5501,8 m²). De terreinen worden op heden ingenomen door woningen met tuinzone.

Zwevegem is gelegen in zandlemig Vlaanderen, binnen het Schelde-Leie interfluvium. Het landschap heeft een zacht golvend reliëf en wordt doorsneden door verschillende kleinere beekvalleien. Het noorden van de gemeente is morfologisch sterk vergroeid met de stad Kortrijk en wordt doorsneden door het Kanaal Bossuit-Kortrijk. Het projectgebied is gelegen op de rand van de Keibeek. De Quartairgeologische kaart geeft een profielopbouw weer bestaand uit eolische afzettingen van het laat-Pleistoceen tot vroeg-Holoceen. In de meest zuidelijke zone van bestaat de top van het profiel uit fluviatiele afzettingen van het Holoceen. Op het DHMV is te zien dat zowel de noordelijke als westelijke zone merkbaar hoger gelegen zijn dan de zuidoostelijke langs de Keibeek. Op de bodemkaart is langs de Keibeek een hydromorfe bodem weergegeven. Op de bodemkaart is eveneens een noordwestelijke aftakking te zien van de beekvallei waar profielloze, colluviale bodems zijn aangegeven. Vermoedelijk betreft dit een oude, opgevulde zijtak van de Keibeek. Langs deze vallei geeft de bodemkaart matig droge zandleembodems weer. Deze terreinen langs beekvalleien zijn aantrekkelijk voor rondtrekkende groepen jager-verzamelaars, aangezien er geprofiteerd kan worden van overlappende biotopen. Ook voor vroege landbouwers moeten de iets hoger gelegen, vruchtbare zandleemgronden aantrekkelijk zijn geweest.

Op het cartografische materiaal is te zien dat de terreinen gelegen zijn ten zuidwesten van de historische kern van Zwevegem. De dorpskerk bevindt zich een 650-tal meter ten noordoosten van het onderzoeksgebied. Op de Ferrariskaart is het onderzoeksgebied ingekleurd als akkerland en vrij van bebouwing. Het verloop van de huidige Winkelstraat is ten dele ter herkennen op de Kabinetskaart. De huidige Kortrijkstraat vormt in de 18^e-eeuw reeds een belangrijke verbindingsweg. Ten zuiden en noordoosten van het terrein zijn hoeves weergegeven. Op het 19^e-eeuwse kaartmateriaal is weinig verandering op te merken inzake het landgebruik. Langs de zuidzijde van zone 1 wordt een klein gebouw weergegeven. Op de kaart van het Ministerie van Openbare Werken en Wederopbouw is geen bebouwing te zien binnen de grenzen van het onderzoeksgebied. Wel is te zien dat het meest zuidelijke terreindeel in gebruik is als grasland. Binnen de orthofotosequentie is eveneens weinig evolutie merkbaar. Op het oudste luchtbeeld is de huidige situatie reeds te herkennen.

In de ruime omgeving zijn reeds op meerdere locaties archeologische resten in kaart gebracht en onderzocht. De meerderheid van de aangetroffen vindplaatsen zijn gelegen op iets hogere gronden. Ten noordwesten van het onderzoeksgebied, ter hoogte van de woonwijk Losschaert, werden meerdere verspreide crematiegraven uit de (late) Romeinse periode in kaart gebracht. Verder richting het noordwesten, op het grondgebied van Kortrijk, werd bij vlakdekkend onderzoek naar aanleiding van de realisatie van een evolis industriezone een deel van een omvangrijke multiperiodesite in kaart gebracht waarbij resten van bewoning uit de late ijzertijd, Romeinse periode en vroege middeleeuwen werden onderzocht. Tevens werden er resten van funeraire praktijken uit de Romeinse periode in kaart gebracht. Ook bij kleinere prospecties verspreid in de omgeving werden off-site relicten

aangetroffen die wijzen op menselijke aanwezigheid sinds de metaaltijden. Naast de gekende sites zijn ook een ruim aantal omwalde laatmiddeleeuwse hoeves gekend op basis van cartografische gegevens. Zo is ook de omwalde hoeve ten noorden van het onderzoeksgebied opgenomen in de CAI.

Hoewel in de omgeving van het onderzoeksgebied uitgegaan dient te worden van een trefkans inzake archeologisch erfgoed wordt vanwege de verwachte mate van verstoring en de relatief beperkte oppervlakte van de zones de kans op kenniswinst als beperkt ingeschat.

BIBLIOGRAFIE

LITERATUUR

Van Ranst, E. & Sys, C. 2000. Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen. Universiteit Gent.

KAARTMATERIAAL

Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden, Graaf de Ferraris [1771-1778]

Atlas der Buurtwegen d.d. 1842

Topografische kaart van Vandermaelen d.d. 1846 – 1854

Popp-kaart d.d. 1842-1879

DIGITALE BRONNEN

www.geopunt.be

<https://dov.vlaanderen.be>

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be>

<https://cartesius.be>

<https://loket.onroerenderfgoed.be>

BIJLAGE

FIGURENLIJST

Figuur 1: Situering projectgebied t.a.v. GRB-basiskaart (© geopunt).....	4
Figuur 2: Situering projectgebied t.a.v. topografische kaart van België (© geopunt)	4
Figuur 3: Situering plangebied t.a.v. meest recente orthofotomozaïek (©Geopunt)	6
Figuur 4: Situering plangebied t.a.v. meest recente orthofotomozaïek (©Geopunt)	7
Figuur 5: Fasering van de geplande werken weergegeven op de GRB-basiskaart (©Geopunt, Opdrachtgever)	8
Figuur 6: Synthese van de geplande werken weergegeven op de meest recente orthofotomozaïek (©Geopunt, Opdrachtgever).....	9
Figuur 7: Situering projectgebied t.a.v. de Traditionele Landschappenkaart (Bron: Geopunt).....	11
Figuur 8: Situering projectgebied t.a.v. Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (II) d.d. 2014 (© geopunt)	12
Figuur 9: Situering projectgebied t.a.v. Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (II) d.d. 2014 (© geopunt)	12
Figuur 10: Situering projectgebied t.a.v. Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (II) d.d. 2014 (© geopunt)	13
Figuur 11: Hoogteverloop westelijk polygoon (NW-ZO).....	13
Figuur 12: Hoogteverloop noordelijk polygoon (NW-ZO).....	13
Figuur 13: Hoogteverloop oostelijk polygoon (ZW-NO).....	14
Figuur 14: Situering projectgebied t.a.v. Tertiair geologische kaart (© geopunt)	14
Figuur 15: Situering projectgebied t.a.v. Quartair geologische kaart (© geopunt)	15
Figuur 16: Situering projectgebied t.a.v. algemene bodemkaart van België (© geopunt)	15
Figuur 17: Situering projectgebied t.a.v. Ferrariskaart d.d. 1771-1778 (© geopunt)	17
Figuur 18: Situering projectgebied t.a.v. Ferrariskaart d.d. 1771-1778 (© geopunt)	18
Figuur 19: Situering projectgebied t.a.v. Atlas der Buurtwegen d.d. 1840 (© geopunt)	18
Figuur 20: Situering projectgebied t.a.v. Vandermaelenkaart d.d. 1846-1854 (© geopunt) ...	19
Figuur 21: Situering projectgebied t.a.v. Poppkaart d.d. 1842-1879 (© geopunt).....	19
Figuur 22: Situering projectgebied t.a.v. de topografische kaart van het Ministerie van Openbare Werken en Wederopbouw, 1950-1970 (© geopunt).....	20
Figuur 23: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 1971 (© geopunt).....	20
Figuur 24: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 1979-1990 (© geopunt).....	21
Figuur 25: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 2000-2003 (© geopunt).....	21
Figuur 26: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 2008-2011 (© geopunt).....	22
Figuur 27: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 2022-2023(© geopunt).....	22
Figuur 28: Situering projectgebied op het DHMV met aanduiding van de CAI-polygonen (©Geopunt)	23

CHRONOLOGISCH KADER

